

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie**

Olsztyn, dnia czerwca 2010 r.

**Pan
Henryk Wilga
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej w Szczytnie**

LOL-4112-01-01/2010
S/10/001

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie przeprowadziła w Domu Pomocy Społecznej w Szczytnie (zwanym w dalszej treści „DPS” lub „Domem”) kontrolę, którą objęto realizację wybranych zadań z zakresu pomocy społecznej w latach 2008-2009 oraz wybór wykonawcy dwóch zamówień publicznych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 27 maja 2010 r. oraz omówiono na naradzie pokontrolnej 18 czerwca br., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia dysponowanie przez DPS środkami pieniężnymi mieszkańców bez ich zgody, nie zastosowanie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych² przy wyborze dostawcy leków oraz nieprzestrzeganie w pełni wymogów tej ustawy w postępowaniu dotyczącym zakupu ciągnika rolniczego. Pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia natomiast wywiązywanie się z obowiązku zapewnienia wyżywienia mieszkańcom Domu oraz organizację posiłków.

1. DPS działał na podstawie zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 lutego 2007 r. jako placówka przeznaczona dla osób przewlekle psychicznie chorych. Na koniec 2008 i 2009 r. w Domu zamieszkiwało odpowiednio 196 i 194 osoby. Dochody

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.

DPS w 2009 r. wyniosły 5.821,2 tys. zł i były o 682,4 tys. zł (o 10,5%) niższe od uzyskanych w 2008 r. W ich strukturze największy udział (57,8%) w 2008 r. i (46,6%) w 2009 r. stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa na pokrycie części kosztów utrzymania mieszkańców przyjętych do DPS przed 2004 r.³ W badanym okresie uległa ona znacznemu zmniejszeniu, tj. z 3.759,7 tys. zł do 2.714,8 tys. zł (o 38,5%). Należy podkreślić, że środki te pokrywały w tych latach odpowiednio 62,9% i 51,4% kosztów utrzymania mieszkańców. Wydatki DPS na koniec 2008 i 2009 r. wyniosły natomiast 6.338,0 tys. zł i 5.805,2 tys. zł. Największy udział miały w nich wynagrodzenia wraz z pochodnymi, które wyniosły odpowiednio 3.908,3 tys. zł (61,7%) i 3.925,9 tys. zł (67,6%).

2. Pan Dyrektor, korzystając z postanowień art. 139 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁴, wystąpił w okresie objętym kontrolą w 47 przypadkach (spośród 50 objętych analizą) do organów emerytalno-rentowych z wnioskami o potrącanie ze świadczeń mieszkańców odpłatności za pobyt w Domu. W odniesieniu do 30 mieszkańców (63,8%), dysponował ich pisemną zgodą, udzieloną w latach 1999-2009, na potrącenie tej należności. W pozostałych przypadkach natomiast takiej zgody nie posiadał. Według wyjaśnień Pana Dyrektora potrąceń z emerytury lub renty dokonuje organ emerytalno-rentowy i to on powinien uzyskać taką zgodę od mieszkańca DPS, gdyż żaden przepis nie nakłada takiego obowiązku na dyrektora Domu. Izba zwraca jednak uwagę, że postępowanie Pana Dyrektora w ww. zakresie było niekonsekwentne, o czym świadczy fakt uzyskania takiej zgody od znacznej części mieszkańców.
3. NIK negatywnie ocenia fakt dysponowania bez zgody mieszkańców ich środkami zgromadzonymi na kontach depozytowych. Analiza działań DPS, przeprowadzona na próbie depozytów 50 mieszkańców, wykazała, że bez ich pisemnej zgody pobrano z tych kont środki w łącznej wysokości 15.169,62 zł, w tym 13.695,66 zł na pokrycie różnicy pomiędzy kosztami odpłatności za pobyt w Domu 18 mieszkańców, ustalonymi decyzjami właściwych organów⁵, a środkami faktycznie otrzymanymi na ten cel od organów emerytalno-rentowych oraz 1.473,96 zł – na zakup leków dla jednego mieszkańca. Pracownicy DPS bez pisemnego upoważnienia mieszkańców pobrali także

³ na podstawie art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526)

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.

⁵ Decyzje o odpłatności wydane przez ośrodki pomocy społecznej lub starostę.

od listonosza świadczenia pieniężne siedmiu z nich w łącznej kwocie 39.291,81 zł. Środki te zostały wpłacone na konta depozytowe mieszkańców.

Nieterminowo informowano także osoby uprawnione o środkach zgromadzonych na kontach depozytowych zmarłych mieszkańców. Dotyczyło to 20 spośród 22 depozytów, na których zgromadzono łącznie 25.489,30 zł. Wezwania do ich podjęcia skierowano bowiem w terminie od trzech do aż 22 miesięcy od śmierci mieszkańca. Było to niezgodne z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów⁶, zobowiązującym do niezwłocznego kierowania do osób uprawnionych wezwań o podjęcie tych środków.

4. W badanym okresie DPS nie przestrzegał w pełni postanowień rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej⁷ (zwanym w dalszej treści „rozporządzeniem w sprawie dps”), dotyczących żywienia mieszkańców i organizacji posiłków. Wprawdzie zorganizowano pomieszczenia do spożywania posiłków (jadalnie oraz kuchenne pomieszczenia pomocnicze) oraz zapewniono trzy posiłki dziennie, to jednak nie zapewniono wymaganego okresu wydawania kolacji oraz wyboru zestawu posiłków lub możliwości otrzymania posiłku dodatkowego. Kolację wydawano bowiem w jadalni DPS jedynie przez godzinę, co było niezgodne z § 6 ust. 1 pkt 6 lit. c rozporządzenia w sprawie dps. Posiłek dodatkowy zorganizowano natomiast dopiero w 2010 r. W 2008 r. na zakup żywności wydatkowano 586,6 tys. zł, zaś w 2009 r. - 570,8 tys. zł (tj. o 2,7 % mniej), przy czym środki te stanowiły odpowiednio 9,3% i 9,8% wydatków ogółem. Pomimo zmniejszenia tych wydatków, stawka żywieniowa uległa jednak zwiększeniu z 6,50 zł w 2008 r. do 10,00 zł w 2010 r.
5. Bez stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych w dniu 30 kwietnia 2007 r. udzielono jednej aptece zamówienia na dostawę leków dla mieszkańców DPS w Szczytnie. Wartość tego zamówienia (180 tys. zł) przekraczała wyrażoną w złotych równowartość kwoty 6,0 tys. euro, w związku z czym zachodziła konieczność wyboru wykonawcy w trybie określonym w tej ustawie. Niedopełnienie tego obowiązku naruszało art. 35 ust. 4 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁸. Obligował on bowiem jednostki sektora finansów publicznych do zawierania umów których przedmiotem są m.in. dostawy, na zasadach określonych

⁶ Dz. U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 217, poz. 1837

⁸ Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

w przepisach o zamówieniach publicznych. W ramach realizacji tego zamówienia DPS wydatkował z własnych środków łącznie 52.525,56 zł (pozostałe koszty sfinansowane zostały przez mieszkańców DPS).

Wymogi ustawy Prawo zamówień publicznych naruszono także w postępowaniu dotyczącym zakupu ciągnika rolniczego. Stwierdzono bowiem, że:

- Wbrew postanowieniom art. 36 w specyfikacji istotnych warunków zamówienia nie zawarto niektórych wymaganych elementów. Nie określono w niej m.in. trybu postępowania, informacji o sposobie porozumiewania się zamawiającego z wykonawcami oraz przekazywania oświadczeń lub dokumentów. Nie wskazano również osób uprawnionych do porozumiewania się z wykonawcami, a także sposobu obliczania ceny oferty.
- W sposób niezgodny z wymogami art. 43 ust. 1 tej ustawy, wyznaczono termin składania ofert. Nie zachowano bowiem 7-dniowego terminu na przygotowanie i złożenie ofert.

W wyniku rozstrzygnięcia tego postępowania, DPS w dniu 28 grudnia 2008 r. zakupił ciągnik rolniczy Belarus za kwotę 82,0 tys. zł. Kontrola NIK wykazała, że od grudnia 2008 r. do końca kwietnia 2010 r., a więc w okresie kilkunastu miesięcy, był on wykorzystywany zaledwie przez 29 dni (przepracował łącznie 84 motogodziny). Służył on DPS wyłącznie do odśnieżania posesji (o pow. 0,61 ha), wywozu śniegu oraz transportu (m.in. wywozu skoszonej trawy). Z informacji uzyskanej w trybie art. 29 ustawy o NIK, od podmiotu, który świadczy wskazane wyżej usługi wynika, że koszt wynajęcia ciągnika w celu wykonania tych czynności wyniósłby około 10 tys. zł. Przy założonym natomiast przez DPS okresie jego eksploatacji - osiem lat (wg stawek amortyzacyjnych) oraz stosowanych aktualnie stawek wynajmu wyniósłby ok. 46,8 tys. zł. W ocenie NIK, powyższe fakty wskazują, że dokonanie zakupu tego ciągnika było działaniem niegospodarnym i nie zostało poprzedzone rzetelną analizą jego wykorzystania. Naruszało ono również art. 35 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, który zobowiązuje jednostki sektora finansów publicznych do dokonywania wydatków w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów⁹.

⁹ Aktualnie reguluje to art. 44 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) Zaniechanie dysponowania środkami pieniężnymi bez pisemnej zgody mieszkańców DPS.
- 2) Dokonywanie wydatków finansowanych ze środków publicznych w sposób oszczędny, stosownie do wymogów ustawy o finansach publicznych.
- 3) Dokonywanie wyboru wykonawców zadań finansowanych ze środków publicznych w trybie określonym w ustawie Prawo zamówień publicznych, w każdym przypadku zaistnienia przesłanek zobowiązujących DPS do stosowania tej ustawy.
- 4) Dostosowanie godzin wydawania posiłku (kolacji) do wymogów rozporządzenia w sprawie dps.
- 5) Niezwłoczne wzywanie osób uprawnionych do odbioru depozytów zmarłych mieszkańców.
- 6) Podjęcie działań zapewniających zwiększenie efektywności wykorzystania ciągnika rolniczego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem